

Anna Siekierska
Uniwersytet Gdański

Ogólnopolski Konkurs Plastyczny „Milicja Obywatelska w oczach dziecka” jako przykład propagandy PRL w okresie po stanie wojennym

Na rok 1984 przypadły obchody 40. rocznicy powstania Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (dalej: PRL), których częścią był także jubileusz działalności Milicji Obywatelskiej (dalej: MO) oraz Służby Bezpieczeństwa (dalej: SB). Uroczystościom miała towarzyszyć dewiza: „Funkcjonariusze i żołnierze resortu spraw wewnętrznych zawsze wierni socjalistycznej Ojczyźnie, Partii i Narodowi”¹. Treści hasła znalazły odzwierciedlenie w działalności polityczno-propagandowej Komitetu Obchodów 40-lecia Polski Ludowej, którego działania miały zmierzać do umocnienia więzi funkcjonariuszy MO ze społeczeństwem poprzez spopularyzowanie wartości tkwiących w tradycjach organów bezpieczeństwa². Innym, ukrytym celem było wpłynięcie na społeczny odbiór działalności Milicji Obywatelskiej, która była negatywnie postrzegana, zwłaszcza po stanie wojennym.

Celem niniejszego artykułu jest ukazanie różnych wymiarów działalności propagandowej w okresie Polski Ludowej. Zamieszczone na końcu opracowania źródło (zob. aneks) ma posłużyć jako egzemplifikacja postawionej wyżej tezy o podejmowanych, zwłaszcza po zniesieniu stanu wojennego, próbach ocieplenia wizerunku funkcjonariuszy MO. Tekst ma także na celu zwrócenie uwagi na zagadnienie szeroko rozumianej indoktrynacji młodzieży szkolnej, która w okresie PRL stanowiła część zaplanowanej polityki władz. Największe jej nasilenie przypada na lata 1947–1956³, lecz występowała ona także w dotychczas słabiej zbadanym pod tym kątem schyłkowym okresie PRL.

Zespół Propagandy Komitetu Obchodów 40. rocznicy powołania MO i SB w ramach swojej działalności ideowo-wychowawczej planował organizację m.in. uroczystych apeli przy obeliskach poległych funkcjonariuszy, w których uczestniczyć miała także młodzież szkolna, wystąpienie z wnioskiem do Ministra Oświaty i Wychowania o nadanie szkołom imion „poległych w walkach o utrwalenie władzy ludowej”⁴ funkcjonariuszy

¹ Archiwum Instytutu Pamięci Narodowej w Warszawie (dalej: AIPN), Ministerstwo Spraw Wewnętrznych w Warszawie, 01728/54, Liga Kobiet: Materiały dotyczące Ogólnopolskiego Konkursu Plastycznego „Milicja Obywatelska w oczach dziecka”, k. 201.

² Oddziałowe Archiwum Instytutu Pamięci Narodowej w Gdańsku (dalej: AIPN Gd.), Dokumentacja z realizacji imprez okolicznościowych 1983–1984, 570/289, Plan pracy, 1983, k. 85.

³ E.J. Kryńska, S. Mauersberg, *Indoktrynacja młodzieży szkolnej w Polsce w latach 1945–1956*, Białystok 2003; F. Mielczarek, *Ideologiczno-polityczna indoktrynacja nauczycieli w Polsce w latach 1945–1956*, Opole 1997.

⁴ AIPN Gd., Dokumentacja z realizacji imprez okolicznościowych 1983–1984, 570/289, Plan pracy, 1983, k. 87.

MO czy zorganizowanie Ogólnopolskiego Konkursu Plastycznego „Milicja Obywatelska w oczach dziecka”.

Oficjalnie głównym celem wspomnianego konkursu było zapoznanie dzieci i młodzieży szkolnej z pracą milicjantów i funkcjonariuszy SB, która następnie miała zostać odzwierciedlona w pracach plastycznych. Konkurs skierowany był do wszystkich uczniów szkół podstawowych. Jak określili organizatorzy, tematyka przygotowanych prac plastycznych „winna być związana z zawodem milicjanta i pracownika służby bezpieczeństwa współcześnie lub historycznie – w okresie kształtowania się władzy ludowej. Prace powinny dotyczyć różnych służb Milicji Obywatelskiej i Służby Bezpieczeństwa – kobiet i mężczyzn, a także życia pozasłużbowego funkcjonariuszy, ich udziału w życiu rodzinnym, zainteresowań kulturalnych, działalności w organizacjach społecznych, uprawiania sportu itp.”⁵. W rzeczywistości jednak był to jeden ze sposobów ocieplenia, znacznie nadszarpniętego w okresie stanu wojennego, wizerunku milicji i przekonania społeczeństwa, że służy ona obywatelom i nie jest im wroga. Słusznie, zdaje się, rządzący uznali, że dobrą drogą do polepszenia wizerunku MO będzie zaangażowanie w ten proces dzieci oraz, ciesząc się stosunkowo dużym zaufaniem społecznym, nauczycieli. Podobny cel miały publikowane wówczas powieści kryminalne⁶, seriale i filmy⁷, których bohaterami byli milicjanci, czy np. wydawany wówczas przeznaczony dla młodzieży komiks *Kapitan Żbik na tropie*, będący formą publikacji szczególnie atrakcyjną dla młodych ludzi⁸.

Konkurs składał się z trzech etapów. Pierwszy z nich miał charakter lokalny – wybrano w nim najlepsze prace z poszczególnych szkół, drugi miał zasięg wojewódzki, a na ostatnim wyłonieni zostali zwycięzcy. Prace oceniane były w trzech grupach wiekowych: do 7 lat, 8–11 lat oraz 12–15 lat. Dla zwycięzców przewidziano nagrody rzeczowe, tj. pluszowe misie (dla młodszych uczestników konkursu) oraz książki, a także udział w uroczystym wernisażu wystawy, który miał się odbyć w Warszawie. Regulamin konkursu przewidywał również nagrody dla nauczycieli, którzy wspomogli uczniów w przygotowaniu prac plastycznych i zaprezentowali w czasie zajęć dorobek resortu spraw wewnętrznych w okresie minionego 40-lecia. Forma tych nagród została jednak dość enigmatycznie określona jako „różne formy wyróżnienia”. Z zachowanej dokumentacji wynika, że były to nagrody pieniężne, wynoszące 5 tys. zł, co stanowiło połowę ówczesnego miesięcznego zasadniczego wynagrodzenia nauczyciela⁹.

⁵ AIPN, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych w Warszawie, 01728/54, Liga Kobiet: Materiały dotyczące Ogólnopolskiego Konkursu Plastycznego „Milicja Obywatelska w oczach dziecka”, k. 201–204.

⁶ Jednymi z bardziej znanych publikacji tego typu były opracowane przez ten sam zespół pod przewodnictwem płk. Zbigniewa Gabińskiego oraz pplk. Władysława Krupka co komiks *Kapitan Żbik na tropie*, przeznaczone dla dorosłych czytelników opowiadania kryminalne *Ewa wzywa 07...*; szerzej zob. D. Skotarczak, *Otwierać milicja! O powieści kryminalnej w PRL*, Szczecin–Warszawa 2019.

⁷ Filmy wykorzystywano w celach propagandowych, w tym właśnie do ocieplenia wizerunku MO już od lat 50. XX w. – zob. K. Wajda, *PRL w kryminale czy zbrodnia (nie)doskonała. Peerelowskie filmy kryminalne* [w:] *Europejskie kino gatunków*, red. P. Kletowski, Kraków 2017, s. 277.

⁸ M. Siromski, *Kapitan Żbik vs. Kapitan Ameryka. Komiks w trybach propagandy* [w:] *Komiks w Polsce a komiks polski. Antologia referatów Symposium Komiksologicznego*, Łódź 2002, s. 23; H. Ciszewska, *Komiks na usługach władzy* [w:] *Media w społeczeństwie informacyjnym*, red. E. Jaska, Warszawa 2010, s. 25–26.

⁹ Legitymującego się wyższym wykształceniem i co najmniej ośmioletnim stażem prac.

Il. 1. Otwarcie wystawy prac nagrodzonych w Ogólnopolskim Konkursie Plastycznym „Milicja Obywatelska w oczach dziecka”, Warszawa 1984 r.

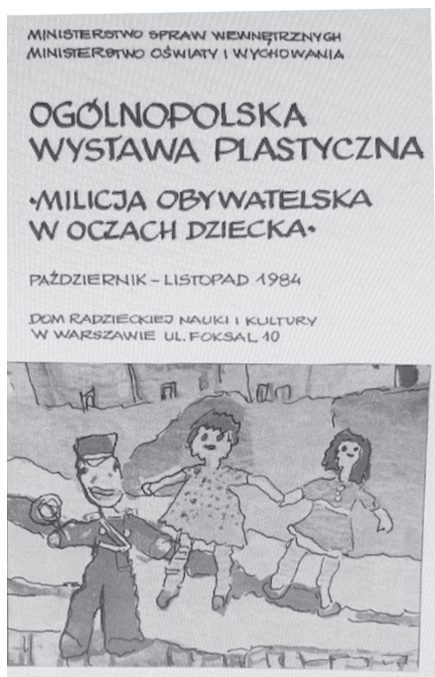
Źródło: Polska Agencja Prasowa, fot. Marek Wychowaniec.

W konkursie udział wzięło ponad 21 tys. dzieci i młodzieży szkolnej, do ogólnopolskiego etapu konkursu zakwalifikowało się łącznie 2100 prac, z czego nagrodzone zostały 34, a 46 uzyskało wyróżnienie¹⁰, ponadto wyróżniono także 21 nauczycieli. Łącznie na nagrody oraz organizację finału konkursu połączonego z wernisażem wystawy, który odbył się w Domu Radzieckiej Nauki i Kultury w Warszawie, przeznaczono środki w wysokości niemalże 400 tys. zł. Była to suma 23-krotnie wyższa niż ówczesne średnie miesięczne wynagrodzenie otrzymywane przez pracownika w kraju, co świadczy o tym, że rządzącym zależało, aby skłonić do udziału w konkursie jak najszersze grono dzieci, młodzieży, a także ich wychowawców szkolnych. Zaangażowanie pedagogów było zapewne po części również wynikiem chęci zaktywizowania podopiecznych oraz stworzenia im okazji do rozwoju pasji i talentów.

Świętująca w 1984 r. 40-lecie Milicja Obywatelska rozpoczęła swoją działalność, kiedy w powojennej Polsce wraz z wprowadzaniem nowego ładu politycznego zaczęto przekształcać najważniejsze organa państwowe, w tym m.in. policję. Na mocy dekretu z 15 sierpnia 1944 r. rozwiązano Policję Państwową, sankcjonując w ten sposób istnienie, działającej *de facto* już od lipca Milicji Obywatelskiej¹¹. Milicja miała być w pełni

¹⁰ AIPN, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych w Warszawie, 01728/54, Liga Kobiet: Materiały dotyczące Ogólnopolskiego Konkursu Plastycznego „Milicja Obywatelska w oczach dziecka”, k. 60.

¹¹ Dekret Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego z dnia 15 sierpnia 1944 r. o rozwiązaniu policji państwowej (tak zwanej granatowej policji) (Dz. U. Nr 2, poz. 6). Formalnie za dzień powstania Milicji

Il. 2. Plakat informujący o ogólnopolskiej wystawie plastycznej „Milicja Obywatelska w oczach dziecka”, 1984 r.

Źródło: AIPN, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych w Warszawie, 01728/54, Liga Kobiet: Materiały dotyczące Ogólnopolskiego Konkursu Plastycznego „Milicja Obywatelska w oczach dziecka”, k. 158.

podporządkowana władzy komunistycznej. Powierzono jej nie tylko zadanie zwalczania przestępczości i zagwarantowania bezpieczeństwa obywatelom, lecz również funkcje ideologiczne i polityczne, stąd przyjmowane w jej szeregach były osoby o odpowiednim obliczu ideologiczno-społecznym¹².

Do 1954 r. Milicja Obywatelska podporządkowana była Ministerstwu Bezpieczeństwa Publicznego, które jednak w związku z reorganizacją organów administracji państwowej zostało, na mocy dekretu z 7 grudnia 1954 r., zlikwidowane. W jego miejsce powołano Ministerstwo Spraw Wewnętrznych (dalej: MSW) oraz działający przy Radzie Ministrów Komitet ds. Bezpieczeństwa Publicznego. Milicja Obywatelska została oddzielona od Urzędu Bezpieczeństwa i przeniesiona pod jurysdykcję MSW. W dekrete wydanym w grudniu 1955 r. wskazano zakres zadań należących do MO. Milicjantom powierzono m.in. obowiązki związane z utrzymaniem bezpieczeństwa społecznego oraz zapobieganiem i przeciwdziałaniem przestępczości, a także prowadzenie postępowań przygotowawczych w sprawach karnych czy wykonywanie zleceń rad narodowych i ich przyzdydów (w zakresie przewidzianym przez prawo)¹³.

Obywatelskiej uznaje się dzień ogłoszenia dekretu Polskiego Komitetu Wyzwolenia Narodowego z dnia 7 października 1944 r. o Milicji Obywatelskiej (Dz. U. Nr 7, poz. 33). W 1946 r. utworzono także społeczną organizację wspierającą działalność milicji – Ochotnicze Rezerwy Milicji Obywatelskiej (ORMO).

¹² M. Żak, *Indoktrynacja polityczna funkcjonariuszy Milicji Obywatelskiej w latach 1945–1948 na przykładzie ziemi legnickiej*, „Przegląd Policyjny” 2016, nr 1(121), s. 126.

¹³ Dekret z dnia 21 grudnia 1955 r. o organizacji i zakresie działania Milicji Obywatelskiej (Dz. U. Nr 46, poz. 311).

Jednak po krótkim okresie „separacji” milicja znów została związana ze strukturami organów bezpieczeństwa. W 1956 r., na mocy ustawy z dnia 13 listopada, zlikwidowano Komitet ds. Bezpieczeństwa Publicznego, a w jego miejsce utworzono stanowisko zastępcy komendanta MO ds. służby bezpieczeństwa¹⁴. Przedstawiciele obu formacji łącznie także poprzez ujednoczenie stopni służbowych oraz umundurowania, co w zamysle władz miało ukryć funkcjonariuszy SB w strukturach MO. Taka forma organizacji Milicji Obywatelskiej dotrwała, nie licząc niewielkich zmian, jakie wprowadzono w 1983 r.¹⁵, do momentu jej zlikwidowania w 1990 r.¹⁶

Posiłkowanie się, już od pierwszych powojennych lat, milicjantami w tłumieniu protestów społecznych, a także podporządkowanie milicji, do połowy lat 50., Ministerstwu Bezpieczeństwa Publicznego, jednoznacznie kojarzonemu z aparatem represji, sprawiło, że była ona negatywnie postrzegana przez społeczeństwo. Milicja kojarzona była raczej z uciskiem społecznym niż z jednostką zapewniającą obywatelom bezpieczeństwo. W związku z tym w latach 60. podjęto próby ocieplenia wizerunku funkcjonariuszy MO. Rozpoczęto m.in. akcje propagandowe w szkołach, realizowano filmy promocyjne¹⁷, a w 1968 r. utworzono Koła Rodzin Milicyjnych (dalej: KRM)¹⁸.

Próby poprawy wizerunku zostały jednak bardzo szybko zaprzepaszczone. Od początku lat 70. dało się odczuć pierwsze symptomy narastającego kryzysu, spowodowanego brakiem odpowiednich reform politycznych oraz pogłębiającym się zadłużeniem państwa. W grudniu 1970 r. doszło do strajków na Wybrzeżu, w czerwcu 1976 r. do strajków m.in. w Ursusie i Radomiu. Kolejnym objawem załamania polityczno-społecznego była fala strajków z 1980 r., a jego zwieńczeniem wprowadzenie stanu wojennego w grudniu 1981 r.¹⁹ Do „opanowania sytuacji” w kraju władza wykorzystała m.in. funkcjonariuszy MO. W związku z tym wizerunek władzy, jak również jej wykonawców – w tym także skierowanych do tłumienia strajków funkcjonariuszy milicji, został jeszcze bardziej nadwyrężony.

¹⁴ Ustawa z dnia 13 listopada 1956 r. o zmianie organizacji naczelných organów administracji publicznej w zakresie bezpieczeństwa publicznego (Dz. U. Nr 54, poz. 241); A. Czop, M. Sokołowski, *Historia polskich formacji policyjnych od II wojny światowej do czasów współczesnych*, „Kultura Bezpieczeństwa. Nauka – Praktyka – Refleksje” 2013, nr 13, s. 41–42.

¹⁵ W 1983 r. utworzono Wojewódzkie Urzędy Spraw Wewnętrznych.

¹⁶ Szerzej na temat funkcjonowania i struktur Milicji Obywatelskiej zob. P. Majer, *Milicja Obywatelska w systemie organów władzy PRL (zarys problematyki i źródła)*, Toruń 2003. W 1990 r. Milicja Obywatelska została zastąpiona przez Policję na mocy ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz. U. Nr 30, poz. 179).

¹⁷ Przykładowo w roku 1969 z okazji 25. rocznicy powstania Milicji Obywatelskiej powstał propagandowy film w reżyserii Krzysztofa Szmagiera zatytułowany *Z biało-czerwoną opaską* – <https://www.filmipolski.pl/fp/index.php?film=421515> [dostęp: 2.12.2022].

¹⁸ Koła Rodzin Milicyjnych powstały w 1968 r., początkowo działały pod nazwą Organizacja Rodzin Milicyjnych, a rok później zostały przekształcone w KRM. Członkowie KRM współpracowali ściśle z Ligą Kobiet, podejmując wspólnie różne inicjatywy. KRM zakończyły swoją działalność wraz z upadkiem w Polsce komunizmu, w 1989 r. A. Marcinkiewicz-Kaczmarczyk, *Koła Rodzin Milicyjnych – zadania i zakres działania (1969–1989)*, „Czasopismo Naukowe Instytutu Studiów Kobięcych” 2017, nr 2(3), s. 88.

¹⁹ A.L. Sowa, *Historia polityczna Polski 1944–1991*, Kraków 1991, s. 407–413.

Il. 3. Kordon funkcjonariuszy ZOMO w czasie pacyfikacji Stoczni Gdańskiej im. Lenina, 16 grudnia 1981 r.

Źródło: zbiory Europejskiego Centrum Solidarności, fot. Janusz Bałanda-Rydzewski.

Reasumując, Milicja Obywatelska w państwie komunistycznym była wykorzystywana nie tylko do zadań związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa obywatelom, ale także do walki z przejawami oporu społecznego, co było jedną z przyczyn negatywnych ocen pracy milicjantów, szczególnie w większych ośrodkach miejskich. Zwłaszcza po zniesieniu stanu wojennego milicja nie odzyskała zaufania społecznego. Wszystko to w połączeniu z jej nikłą efektywnością w podstawowej sferze działalności – zapewnienia bezpieczeństwa obywatelom (choćby poprzez wykrywanie sprawców kradzieży), sprawiało, że w połowie lat 80. milicja postrzegana była raczej negatywnie przez większość społeczeństwa. Dostrzegało to także kierownictwo MO, co znajduje potwierdzenie choćby w nowych wytycznych działalności KRM, które miały odtąd za zadanie odizolowywać milicjantów i ich rodziny od opinii społeczeństwa o ich środowisku²⁰.

W ostatniej dekadzie PRL doszło także do pewnych przemian światopoglądowych w szeregach samej Milicji Obywatelskiej. Zmiany w sferze personalnej, tj. wzrost liczby funkcjonariuszy z wyższym wykształceniem, zwłaszcza w większych miastach²¹, połączone z upadkiem autorytetu władzy po strajkach 1980 r., niespełnionymi obietnicami oraz wprowadzonym w 1981 r. stanem wojennym, któremu towarzyszył kryzys gospodarczy,

²⁰ A. Marcinkiewicz-Kaczmarczyk, *Koła Rodzin Milicyjnych – zadania...*, s. 85.

²¹ W.J. Mikusiński, *Ruch związkowy funkcjonariuszy MO w 1981 roku. Zarys historii*, Warszawa 2015, s. 10–14.

sprawiły, że część spośród milicjantów przestała bezkrytycznie przyjmować rozpowszechnianą w środowisku propagandę.

Sprawiło to, że przedstawiciele władzy postanowili zintensyfikować działalność propagandową i indoktrynacyjną. Jednym z jej przejawów było m.in. zwiększenie aktywności nastawionej na promowanie ideologii komunistycznej oraz kształtowanie właściwych postaw obywatelskich wśród członków rodzin milicjantów w ramach działalności Kół Rodzin Milicyjnych²². Kolejnym symptomem nasilenia działalności propagandowej zmierzającej do poprawy wizerunku MO w społeczeństwie było oddziaływanie na młodzież, co w przyszłości miało ją skłonić do wstępowania w szeregi milicji. Okazją do poszerzenia działalności propagandowej, a zarazem ocieplenia wizerunku funkcjonariuszy Milicji Obywatelskiej w społeczeństwie, a zwłaszcza wśród dzieci i młodzieży stały się także obchody 40. rocznicy powstania MO, w ramach których zorganizowano wyżej opisany konkurs plastyczny.

Z dzisiejszej perspektywy bardzo trudno ocenić rzeczywisty wpływ tego konkursu na ocieplenie wizerunku MO, zwłaszcza w oczach dzieci. Z pewnością wymagałoby to pogłębionej analizy nie tylko historycznej, ale także z pogranicza psychologii i socjologii. Do oceny skali oddziaływania konkursu na poglądy młodzieży szkolnej potrzebne wydają się być także relacje uczestników, zarówno uczniów, którzy przygotowali prace plastyczne, jak i nauczycieli. Dotychczas wywiady takie nie zostały przeprowadzone przez badaczy. Jednak zebranie tych relacji, ze względu na ówczesny wiek uczestników konkursu – w 1984 r. były to dzieci mające między 7 a 15 lat, więc obecnie są to osoby nieprzekraczające 55. roku życia – zdaje się być realne do wykonania, choć dużą przeszkodą w dotarciu do nich mogą okazać się przepisy o ochronie danych osobowych. Przydatny do pełnej analizy omawianego zagadnienia byłby także zbiór nadesłanych na konkurs prac plastycznych przygotowanych przez młodzież szkolną, który niestety nie zachował się w zasobach archiwalnych. Wygląd oraz treść zgłoszonych do konkursu rysunków można odtworzyć jedynie na podstawie zachowanych zdjęć z wernisażu wystawy oraz spisu nagrodzonych prac. Zbiór ten jednak nie daje możliwości dokonania pełnej analizy treści prezentowanych na dziecięcych malunkach, a jedynie tych, które pozytywnie przeszły selekcję jury i zostały nagrodzone w konkursie.

Wśród nagrodzonych prac przeważały te prezentujące milicjantów w codziennej pracy (m.in. kierujących ruchem) czy pomagających dzieciom (m.in. w przejściu przez jezdnię czy odnalezieniu zagubionych rodziców). Należy także podkreślić, że w większości przypadków tematyka przygotowanych prac była inspirowana przez nauczycieli, którzy zapewne chcieli, aby ich uczniowie wypadli jak najkorzystniej i mieli szansę na wygraną w konkursie, a nie odzwierciedlała faktycznego postrzegania MO przez dzieci i młodzież szkolną.

Materiały wytworzone w związku z przygotowaniem i organizacją Ogólnopolskiego Konkursu Plastycznego „Milicja Obywatelska w oczach dziecka” zachowały się w Archiwum Instytutu Pamięci Narodowej, w zespole Ministerstwo Spraw Wewnętrznych

²² A. Marcinkiewicz-Kaczmarczyk, *Koła Rodzin Milicyjnych – powstanie, organizacja i praca propagandowa*, „Czasopismo Naukowe Instytutu Studiów Kobiety” 2017, nr 1(2), s. 33–34.

w Warszawie²³. Spośród nich wybrano zamieszczone poniżej (zob. aneks) przemówienie wygłoszone na otwarciu wystawy przez gen. Władysława Jurę, jako że jego treść w syntetyczny sposób ukazuje założenia oraz klimat opisywanego konkursu. Oprócz wspomnianego przemówienia w zasobie AIPN zachowały się też spisy nagrodzonych uczniów oraz ich opiekunów, wykazy wyróżnionych w konkursie nauczycieli wraz z informacją, jakie placówki oświatowe reprezentują, a także korespondencja wymieniana pomiędzy Ministerstwem Spraw Wewnętrznych a innymi podmiotami zaangażowanymi w organizację wydarzenia, jak choćby dyrekcją hotelu „Grand-Orbis”.

²³ W gdańskim oddziale AIPN można odnaleźć z kolei materiały wytworzone w związku z organizacją obchodów 40. rocznicy powstania MO i SB na terenie województwa pomorskiego – zob. AIPN Gd., Wojewódzki Urząd Spraw Wewnętrznych w Gdańsku 1983–1990, 570/289, Materiały KWMO/WUSW w Gdańsku z lat 1983–1987 dotyczące obchodów rocznic powołania MO i SB.

Aneks²⁴**Wystąpienie gen. bryg. Władysława Jury na otwarciu wystawy „Milicja Obywatelska w oczach dziecka” (Warszawa, 20 października 1984 r.)**

Tow.[arzyszka] ppłk.[podpułkownik] Bojarska²⁵

Wystąpienie Szefa Służby P-W
gen.[erała] bryg.[ady] Wł.[adysława] JURY²⁶ na otwarciu wystawy
pt. „MO w oczach dziecka” w dn.[iu] 20.10.84 r.[oku] godz.[ina] 11.00²⁷

Szanowni zebrani!

Drogie dzieci!

Przypadł mi dziś w udziale bardzo przyjemny i niecodzienny obowiązek, ale i zaszczyt otwarcia uroczystości będącej plonem Ogólnopolskiego Konkursu Plastycznego „Milicja Obywatelska w oczach dziecka”.

Jest mi niezwykle miło, że w trakcie naszego spotkania będę miał przyjemność poznać laureatów konkursu – najlepszych z kilkunastu tysięcy wspaniałych, którzy podjęli się trudu artystycznej rywalizacji, ale i zabawy-przeżyć.

* * *

Wasze prace eksponowane na wystawie są najwspanialszym świadectwem budzenia się i rozwoju pod troskliwą opieką pedagogów i rodziców – zdolności i talentów młodego pokolenia Polaków.

W czasie konkursu wykazaliście duże zainteresowanie codzienną i trudną służbą i pracą funkcjonariuszy Milicji Obywatelskiej.

* * *

Fakt ten cieszy nas w sposób szczególny, gdyż od ponad 40 lat ludzie w niebieskich mundurach, służąc naszej socjalistycznej Ojczyźnie, broniąc ładu i porządku publicznego, czuwając nad bezpieczeństwem życia, zdrowia i mienia obywateli, chronią wraz z najlepszym sojusznikiem – polską szkołą – nasz największy narodowy skarb, dziecko.

* * *

Chciałbym, aby dziś na twarzach obecnych tu dzieci gościł uśmiech i radość. Będzie on najwspanialszym podziękowaniem dla obywatela dzielnicowego, naszego sierżanta z posterunku, pani w białej czapce, która pomogła przejść przez ulicę i znaleźć mamę. Będzie on podziękowaniem dla wszystkich funkcjonariuszy M[ilicji] O[bywatelskiej],

²⁴ AIPN, Ministerstwo Spraw Wewnętrznych w Warszawie, 01728/54, Liga Kobiet: Materiały dotyczące Ogólnopolskiego Konkursu Plastycznego „Milicja Obywatelska w oczach dziecka”.

²⁵ Dopisane odręcznie.

²⁶ Generał Władysław Jura w okresie od 27 grudnia 1983 do 22 grudnia 1984 r. był dyrektorem generalnym w Ministerstwie Spraw Wewnętrznych i szefem Służby Polityczno-Wychowawczej, biogram zob. J. Królikowski, *Generałowie i admirałowie Wojska Polskiego 1943–1990*, t. 2: *I–M*, Toruń 2010, s. 114–116.

²⁷ Sformułowanie „godz. 11.00” dopisane odręcznie.

którzy wiedzą, że na pokonkursowej wystawie znajdują się najlepsze prace nakreślone ręką, ale stworzone myślą i sercem dzieci.

* * *

Otwierając tę wystawę, pragnę wyrazić wdzięczność i złożyć podziękowanie wszystkim nauczycielom i funkcjonariuszom, którzy przyczynili się do dzisiejszego spotkania.

Bardzo serdecznie pragnę podziękować wszystkim autorom-laureatom prac ekspozycyjnych na tej wystawie.

Gratuluję zdobywcom nagród i wyróżnień.

Wyrażam podziękowanie organizatorom wystawy.

Słowa uznania kieruję pod adresem komisji kwalifikacyjnej.

Dziękuję wszystkim przybyłym na otwarcie wystawy i życzę przyjemnych doznań artystycznych podczas jej zwiedzania.

Summary

The National Art Contest “The Citizens’ Militia in the Eyes of a Child” as an Example of Propaganda in the People’s Republic of Poland in the Period after Martial Law

The purpose of this article is to present various aspects of propaganda activities undertaken by the authorities during the communist period. The following text, which is an edition of an archival source, presents a speech from the opening of the art contest entitled “The Citizens’ Militia in the Eyes of a Child,” which is an exemplification of such activity. The article also discusses the issue of indoctrination of schoolchildren, which was an element of the authorities’ planned policy during the communist period in Poland.

Keywords: Citizens’ Militia, indoctrination, Polish People’s Republic, schoolchildren

Słowa kluczowe: Milicja Obywatelska, indoktrynacja, propaganda, PRL, uczniowie